

Bijlage 4a

Zakelijke verslaglegging van 1^e gespreksronde Verkenner met 13 partijen, 24 en 27 maart 2023

Gesprekken 24 maart 2023

1. BBB
2. PvdA
3. VVD
4. CDA
5. GroenLinks
6. PVV
7. SP

Gesprekken 27 maart 2023

8. 50Plus
9. Forum voor Democratie
10. Partij voor de Dieren
11. D66
12. Lokaal-Limburg
13. JA21

Zakelijke verslaglegging gesprek Verkenner

Vrijdag 24 maart 2023

Aanwezig:

Mevr. Annetje Schoolmeesters (BBB), mevr. Heidi van der Pol (BBB), dhr. Jan Schrijen (onafhankelijk verkenner), dhr. Hendrik Jan van Elmpt, mevr. Gerda Verbraeken, mevr. Indra van Gulick (allen ambtelijke ondersteuning)

De heer Schrijen heet alle aanwezigen van harte welkom. Hij geeft aan dat hij als onafhankelijk verkenner de opdracht heeft gekregen om te onderzoeken of er een stabiel dagelijks bestuur voor de Provincie Limburg kan worden gevormd. Van de exacte beschrijving van de opdracht hebben partijen kennis kunnen nemen. Hij stelt ervoor te hebben gekozen om met alle partijen een individueel gesprek te voeren op volgorde van grootte, te beginnen met de grootste partij. Op verzoek van enkele partijen is die volgorde om praktische redenen aangepast, met ieders instemming.

Na een korte voorstelronde vervolgt **de heer Schrijen** dat hij kennis heeft genomen van de verslagen van de kennismakingsgesprekken die alle partijen met de BBB hebben gevoerd. Hij concludeert daaruit dat de gesprekken in een goede en open sfeer hebben plaatsgevonden en dat een grote meerderheid van de partijen te kennen heeft gegeven stabiliteit en vertrouwen na te streven en dat een coalitie daarvoor het meest geëigende instrument is.

Mevrouw Schoolmeesters beaamt dat de gesprekken met de partijen uitermate positief zijn verlopen en geeft aan dat de gesprekken als veelbelovend zijn ervaren.

De heer Schrijen geeft aan dat de BBB veel stemmen heeft gekregen op het platteland, maar ook in de stedelijke gebieden. Hij vraagt hoe de BBB de verkiezingsuitslag heeft ervaren en wat de aanwezigen verstaan onder een stabiel bestuur.

Mevrouw Schoolmeesters antwoordt dat de verkiezingsuitslag een goede uitgangspositie biedt voor de BBB om als middenpartij te verkennen met welke partijen samenwerking mogelijk is.

De heer Schrijen concludeert op basis van de eerdere gesprekken dat een coalitie vanuit een oogpunt van stabiliteit en vertrouwen de voorkeur heeft en dat hij er van uit gaat dat, gegeven het verkiezingsresultaat, de BBB in alle gevallen in de coalitie zal zitten. Het ontstaan van vertrouwen hangt vaak samen met de mensen die het betreft.

Mevrouw van der Pol beaamt dat voor vertrouwen mensen belangrijk zijn; de moeilijkheid zit vaak in de combinatie van inhoud en mensen. In dat verband kan worden opgemerkt dat een aantal gesprekken, zowel op inhoud als persoonlijke 'klik', vertrouwenwekkend waren. In andere gesprekken was sprake van terughoudendheid en lieten gesprekspartners niet het achterste van de tong zien. In het geval van de PvdD werd geen opening richting de BBB geboden voor samenwerking.

Mevrouw Schoolmeesters en **mevrouw van der Pol** gaan vervolgens in op de verschillen met het partijprogramma van D66 en geven aan de uitspraken van die partij vanuit Den Haag als erg stevig te ervaren. **Mevrouw Schoolmeesters** en **mevrouw van der Pol** vonden het jammer dat het gesprek met JA21 digitaal had moeten plaatsvinden, waardoor het moeilijker was om daar een gevoel bij te krijgen.

De heer Schrijen vraagt of de BBB Limburg een eigen koers vaart of dat de landelijke partijlijn bepalend is.

Mevrouw Schoolmeesters beaamt dat er volledige vrijheid voor de BBB is, zolang de basale kernwaarden (nabuurchap, authenticiteit en professionaliteit) als ook de menselijke maat in acht worden genomen. Ook geeft **mevrouw Schoolmeesters** aan dat er in het kader van vertrouwen en bestuurscultuur na twee jaar een tussentijdse evaluatie van het akkoord wordt nagestreefd en dat coalitiepartners akkoord zullen moeten gaan met dit tussentijds ijkmoment.

Mevrouw van der Pol benadrukt het belang van het naar buiten treden als eenheid van de coalitiepartners, waarbij een 'klik' tussen allen als zeer belangrijk wordt ervaren.

De heer Schrijen vraagt wat de drie belangrijkste prioriteiten voor 2023-2027 voor een nieuw college zijn.

Mevrouw Schoolmeesters en **mevrouw van der Pol** geven aan dat het jaartal 2035 rondom de stikstofreductie moet worden aangehouden in plaats van 2030. Ook de gedwongen uitkoop van boeren in verband met natuurbeheer moet van tafel. Als laatste geven beiden aan dat er meer aandacht voor leefbaarheid moet zijn. Leefbaarheid moet expliciet als thema in de portefeuille van een Gedeputeerde worden ondergebracht. De invulling van de laatstgenoemde prioriteit zal later worden besproken met eventuele coalitiepartners. De eerste twee genoemde prioriteiten worden als niet onderhandelbaar bestempeld.

De heer Schrijen vraagt hoe de BBB aankijkt tegen een eventueel extraparlamenteair college.

Mevrouw Schoolmeesters en **mevrouw van der Pol** geven aan dat dit niet de voorkeur heeft.

De heer Schrijen kaart aan dat er in een akkoord ook vrije punten kunnen worden opgenomen, in het kader van "agree to disagree".

Mevrouw Schoolmeesters en **mevrouw van der Pol** geven aan deze optie in het achterhoofd te houden bij de besprekingen om te komen tot een coalitieakkoord.

De heer Schrijen vraagt of de BBB de voorkeur geeft aan een akkoord op hoofdlijnen of een gedetailleerd coalitieakkoord.

Mevrouw van der Pol antwoordt dat de voorkeur uitgaat naar een akkoord op hoofdlijnen, waarin voldoende richting wordt aangegeven, maar ook ruimte voor discussie in Provinciale Staten wordt geboden.

Mevrouw Schoolmeesters geeft aan dat het akkoord zoveel als mogelijk in begrijpelijke taal ('taalniveau B1') beknopt en bondig moet worden geschreven.

De heer Schrijen vraagt of er nog zaken zijn die niet zijn besproken.

Mevrouw van der Pol geeft aan dat de BBB de nuance wil opzoeken tijdens de formatie. **Mevrouw Schoolmeesters** geeft de volgende hoofdgedachte mee aan **de heer Schrijen**: "Samen bouwen aan vertrouwen voor een beter Limburg".

De heer Schrijen schetst het vervolgproces. Van de gesprekken wordt een zakelijk verslag gemaakt, dat uiteindelijk openbaar wordt gemaakt. Het verslag wordt ter goedkeuring aan partijen toegezonden. Nadat hij met alle partijen heeft gesproken volgt er mogelijk een twee gespreksronde met een aantal partijen. Daarna zal hij zijn advies uitbrengen, uiterlijk op 12 april. Daarna volgt in de regel een informatiefase, die wordt gevolgd door de formatie.

De heer Schrijen dankt de aanwezigen voor het prettige gesprek en de openheid die daarbij is getoond.

Zakelijke verslaglegging gesprek Verkenner

Vrijdag 24 maart 2023

Aanwezig:

Dhr. Jasper Kuntzelaers (PvdA), mevr. Aleida Berghorst (PvdA), dhr. Jan Schrijen (onafhankelijk verkenner), dhr. Hendrik Jan van Elmpt, mevr. Gerda Verbraeken, mevr. Indra van Gulick (allen ambtelijke ondersteuning)

De heer Schrijen heet alle aanwezigen van harte welkom. Hij geeft aan dat hij als onafhankelijk verkenner de opdracht heeft gekregen om te onderzoeken of er een stabiel dagelijks bestuur voor de Provincie Limburg kan worden gevormd. Van de exacte beschrijving van de opdracht hebben partijen kennis kunnen nemen. Hij stelt ervoor te hebben gekozen om met alle partijen een individueel gesprek te voeren op volgorde van grootte, te beginnen met de grootste partij. Op verzoek van enkele partijen is die volgorde om praktische redenen aangepast, met ieders instemming.

Na een korte voorstelronde vervolgt **de heer Schrijen** dat hij kennis heeft genomen van de verslagen van de kennismakingsgesprekken die alle partijen met de BBB hebben gevoerd. Hij concludeert daaruit dat de gesprekken in een goede en open sfeer hebben plaatsgevonden en dat een grote meerderheid van de partijen te kennen heeft gegeven stabiliteit en vertrouwen na te streven en dat een coalitie daarvoor het meest geëigende instrument is.

De heer Schrijen geeft aan dat de BBB veel stemmen heeft gekregen op het platteland, maar ook in de stedelijke gebieden. Hij vraagt hoe de PvdA de verkiezingsuitslag en het gesprek met de BBB heeft ervaren.

De heer Kuntzelaers geeft aan dat het gesprek met de BBB als zeer prettig is ervaren en dat er verbinding was op de motivatie om politiek actief te zijn. Hij beaamt dat de BBB op basis van een duidelijke verkiezingsuitslag aan zet is. De kiezer heeft een duidelijk mandaat afgegeven en dat betekent een grote verantwoordelijkheid en ook een uitdaging voor de BBB, als nieuwe partij.

De heer Kuntzelaers geeft aan tevreden te zijn met de keuze van de ervaren heer Schrijen als verkenner en spreekt de hoop uit dat er veel ervaren mensen aan het formatieproces zullen meewerken in het kader van zorgvuldigheid.

De heer Schrijen vraagt welke coalitie het meest voor de hand ligt.

De heer Kuntzelaers antwoordt dat de opdracht voor de verkenner is om een coalitie te verkennen en dat de PvdA geen voorstander is van een extraparlamenteair construct. Het extraparlamenteair construct werd volgens hem geboren uit pragmatisme, maar de historie heeft uitgewezen dat dit niet de gewenste stabiliteit heeft gebracht. Volgens **de heer Kuntzelaers** moet er sprake zijn van een team van mensen die elkaar in vertrouwen recht in de ogen kunnen aankijken.

Mevrouw Berghorst voegt hieraan toe dat er tijdens het extraparlamenteair construct steeds moest worden geraden naar de uitkomst van een voorstel en dat het construct instabiel was voor zowel de mensen als doel dat werd nagestreefd.

De heer Kuntzelaers prijst echter ook het inhoudelijk programma dat het extraparlamenteair college op papier had gezet en ook de ervaring van de bestuurders.

De heer Kuntzelaers geeft aan dat 25 zetels te weinig zijn voor een stabiele coalitie. Om stabiliteit en draagvlak te borgen moeten dit minimaal 26 à 27 zetels en maximaal 30 zetels zijn. De PvdA ziet GroenLinks als de partij waarmee de meeste programmatische overeenkomsten zijn. Een samenwerking met deze partij heeft de nadrukkelijke voorkeur voor de PvdA. Ook met het oog op de landelijke samenwerking tussen beide partijen. Een coalitie bestaande uit vijf of zes partijen doet meer recht aan een 'middencoalitie', waar de BBB de voorkeur aan geeft, dan een coalitie van vier partijen. Bovendien geeft dat meer stabiliteit.

De heer Kuntzelaers en **mevrouw Berghorst** geven aan dat samenwerking met een aantal rechtse partijen op inhoud op onoverbrugbare verschillen van inzicht stuit. Bovendien is bij een aantal van die partijen de vraag gerechtvaardigd of zij stabiel genoeg zijn.

De heer Schrijen vraagt wat de drie belangrijkste prioriteiten voor 2023-2027 voor een nieuw college zijn.

De heer Kuntzelaers antwoordt dat een uitgangspuntennotitie, zoals die na eerdere verkiezingen door vrijwel alle partijen werd ondertekend, een goede basis kan vormen voor verdere samenwerking. De prioriteiten van de PvdA op inhoud zijn het bestrijden van armoede en achterstand, de bereikbaarheid in het kader van Openbaar Vervoer en Energie en Klimaat. Verder zien **mevrouw Berghorst** en **de heer Kuntzelaers** de koppeling van Brightlands met het beroepsonderwijs als belangrijk thema, evenals een breed aanbod van cultuur en de (huisvestingspositie van) arbeidsmigranten.

De heer Schrijen vraagt of er voor de PvdA ook breekpunten zijn.

De heer Kuntzelaers geeft aan dat het verstandig wordt geacht om de dossiers Landbouw en Natuur niet samen te voegen in één portefeuille, maar deze uit elkaar te halen. Voorts stelt hij dat de inzet moet zijn om niet verder achteruit te gaan op het gebied van natuur, openbaar vervoer, achterstand en armoede. Dat zijn voor de PvdA vanzelfsprekende thema's. Een echt breekpunt ligt voor de PvdA bij een partij die (groepen) mensen uitsluit.

De heer Schrijen vraagt of er nog zaken zijn die niet zijn besproken. Dat blijkt niet het geval te zijn.

De heer Schrijen schetst het vervolgproces. Van de gesprekken wordt een zakelijk verslag gemaakt, dat uiteindelijk openbaar wordt gemaakt. Het verslag wordt ter goedkeuring aan partijen toegezonden. Nadat hij met alle partijen heeft gesproken volgt er mogelijk een twee gespreksronde met een aantal partijen. Daarna zal hij zijn advies uitbrengen, uiterlijk op 12 april. Daarna volgt in de regel een informatiefase, die wordt gevolgd door de formatie.

De heer Schrijen dankt de aanwezigen voor het prettige gesprek en de openheid die daarbij is getoond.

Zakelijke verslaglegging gesprek Verkenner

Vrijdag 24 maart 2023

Aanwezig:

Dhr. Stephan Satijn (VVD), dhr. Herman Nijskens (VVD), dhr. Jan Schrijen (onafhankelijk verkenner), dhr. Hendrik Jan van Elmpst, mevr. Gerda Verbraeken, mevr. Indra van Gulick (allen ambtelijke ondersteuning)

De heer Schrijen heet alle aanwezigen van harte welkom. Hij geeft aan dat hij als onafhankelijk verkenner de opdracht heeft gekregen om te onderzoeken of er een stabiel dagelijks bestuur voor de Provincie Limburg kan worden gevormd. Van de exacte beschrijving van de opdracht hebben partijen kennis kunnen nemen. Hij stelt ervoor te hebben gekozen om met alle partijen een individueel gesprek te voeren op volgorde van grootte, te beginnen met de grootste partij. Op verzoek van enkele partijen is die volgorde om praktische redenen aangepast, met ieders instemming.

Na een korte voorstelronde vervolgt **de heer Schrijen** dat hij kennis heeft genomen van de verslagen van de kennismakingsgesprekken die alle partijen met de BBB hebben gevoerd. Hij concludeert daaruit dat de gesprekken in een goede en open sfeer hebben plaatsgevonden en dat een grote meerderheid van de partijen te kennen heeft gegeven stabiliteit en vertrouwen na te streven en dat een coalitie daarvoor het meest geëigende instrument is.

De heer Schrijen geeft aan dat de BBB veel stemmen heeft gekregen op het platteland, maar ook in de stedelijke gebieden. Hij vraagt hoe de VVD de verkiezingsuitslag en het gesprek met de BBB heeft ervaren.

De heer Satijn geeft aan dat het gesprek met de BBB als prettig is ervaren en geeft complimenten over de snelle verslaglegging van het gesprek.

De heer Schrijen vraagt welke coalitie het meest voor de hand ligt.

De heer Satijn geeft aan dat de VVD geen partij zal uitsluiten en dat zij langs de inhoud tot een toekomstbestendig programma voor vier jaar wil komen. Hierin moet alles benoemd kunnen worden. Samenwerking en vertrouwen moeten voor de komende vier jaar worden geborgd.

De heer Nijskens geeft aan dat er minimaal vier partijen nodig zijn voor een coalitie en dat zes partijen al aan de hoge kant is. Een coalitie heeft de voorkeur, zeker met de BBB als nieuwe partij.

De heer Satijn geeft aan dat de PVV in Provinciale Staten altijd duidelijk en betrouwbaar is geweest en dat een eventuele samenwerking met die partij aan de invulling van het inhoudelijk programma ligt. Bij het CDA wordt er door de VVD veel overlap ervaren. Voorts benadrukt **de heer Nijskens** het belang van de bestuurderservaring van het CDA en de borging van de partij in gemeenten. In het extraparlamenteair construct was de samenwerking tussen VVD en GL goed.

De heer Nijskens en **de heer Satijn** zijn in dat verband benieuwd naar de raakvlakken tussen BBB en GL. De PvdA is meer een bestuurderspartij, waarmee de samenwerking goed kan worden gezocht. Sommige partijen propageren zichzelf nu al als oppositiepartij. Die vallen in principe af. **De heer**

Nijskens geeft aan dat een coalitie uit de vier grootste partijen, al dan niet aangevuld met de PvdA voor bredere steun, mogelijk is.

De heer Schrijen vraagt of er nog alternatieven zijn.

De heer Nijskens antwoordt dat ook een coalitie over links mogelijk is met stevige afspraken.

De heer Schrijen vraagt wat de drie belangrijkste prioriteiten voor 2023-2027 voor een nieuw college zijn.

De heer Satijn antwoordt dat de prioriteit ligt bij Economie in relatie tot bouwen, energie, het toekomstperspectief voor de agrarische sector en verduurzaming. De Brightlandscampussen spelen deze prioriteit een grote rol.

De heer Schrijen vraagt of er voor de VVD ook breekpunten zijn.

De heer Satijn antwoordt dat het ontkennen en ter discussie stellen van reeds genomen besluiten een breekpunt is.

De heer Schrijen vraagt of er nog zaken zijn die niet zijn besproken.

De heer Nijskens en **de heer Satijn** geven aan dat ze tevreden zijn met de keuze voor de verkenner. Ook geven ze aan dat ze naast zorgvuldigheid hopen op een goed tempo van het proces.

De heer Schrijen schetst het vervolgproces. Van de gesprekken wordt een zakelijk verslag gemaakt, dat uiteindelijk openbaar wordt gemaakt. Het verslag wordt ter goedkeuring aan partijen toegezonden. Nadat hij met alle partijen heeft gesproken volgt er mogelijk een twee gespreksronde met een aantal partijen. Daarna zal hij zijn advies uitbrengen, uiterlijk op 12 april. Daarna volgt in de regel een informatiefase, die wordt gevolgd door de formatie.

De heer Schrijen dankt de aanwezigen voor het prettige gesprek en de openheid die daarbij is getoond.

Zakelijke verslaglegging gesprek Verkenner

Vrijdag 24 maart 2023

Aanwezig:

Dhr. Michael Theuns (CDA), mevr. Marlou Absil (CDA), dhr. Jan Schrijen (onafhankelijk verkenner)
dhr. Stefan Jansen, dhr. Hendrik Jan van Elmpt, Mevrouw Gerda Verbraken, Mevrouw Indra van Gulick (allen ambtelijke ondersteuning)

De heer Schrijen heet alle aanwezigen van harte welkom. Hij geeft aan dat hij als onafhankelijk verkenner de opdracht heeft gekregen om te onderzoeken of er een stabiel dagelijks bestuur voor de Provincie Limburg kan worden gevormd. Van de exacte beschrijving van de opdracht hebben partijen kennis kunnen nemen. Hij stelt ervoor te hebben gekozen om met alle partijen een individueel gesprek te voeren op volgorde van grootte, te beginnen met de grootste partij. Op verzoek van enkele partijen is die volgorde om praktische redenen aangepast, met ieders instemming.

Na een korte voorstelronde vervolgt **de heer Schrijen** dat hij kennis heeft genomen van de verslagen van de kennismakingsgesprekken die alle partijen met de BBB hebben gevoerd. Hij concludeert daaruit dat de gesprekken in een goede en open sfeer hebben plaatsgevonden en dat een grote meerderheid van de partijen te kennen heeft gegeven stabiliteit en vertrouwen na te streven en dat een coalitie daarvoor het meest geëigende instrument is.

De heer Schrijen geeft aan dat de BBB veel stemmen heeft gekregen op het platteland, maar ook in de stedelijke gebieden. Hij vraagt hoe het CDA de verkiezingsuitslag heeft ervaren, ook vanuit de wetenschap dat het CDA landelijk deel uit maakt van het kabinet.

De heer Theuns geeft aan dat er zeker een stuk teleurstelling is, maar dat er ook optimisme is. Er is een goede campagne gevoerd. Hij stelt dat het CDA 5 zetels heeft gehaald 'dankzij en ondanks...'

Mevrouw Absil vult aan dat zij de uitslag ziet als een afrekening met de Haagse politiek. Maar zij signaleert ook dat de kiezer een ruk naar het midden heeft gemaakt.

De heer Theuns zegt dat het naar zijn mening spaak loopt in Den Haag op een gebrek aan uitvoeringskracht, mede door de systemen. Mensen moeten beslissen, niet systemen. Bij het CDA Limburg bestaat eensgezindheid over de koers, Haagse ontwikkelingen hebben daarop geen invloed. **Mevrouw Absil** stelt dat het CDA Limburg die eigen koers ook al heeft laten zien.

De heer Schrijen vraagt welke coalitie het meest recht zou doen aan de uitslag van de verkiezingen.

De heer Theuns zegt dat het CDA met deze uitslag niet vooraan staat om in een coalitie te stappen. Het is vanzelfsprekend dat de BBB onderdeel is van een coalitie. Daar ligt het initiatief. Mocht het CDA uitgenodigd worden, dan bestaat wel de bereidheid te praten. Een ruk naar het midden, zoals het CDA die ziet, past op zichzelf bij het CDA. Als het zwaartepunt in het midden ligt is het zaak om de beide flanken te verbinden, voor balans en breed draagvlak en voor stabiliteit. Dat is niet aan het CDA, maar primair aan de BBB.

Mevrouw Absil stelt dat inhoud, stabiliteit en vertrouwen leidend zouden moeten zijn. Desgevraagd geeft zij aan dat dit voor het CDA betekent dat coalitievorming met sommige partijen minder voor de hand ligt. Niet alle partijen hebben zich in het verleden een betrouwbaar partner getoond. Daar is de grootste kloof te dichten. **De heer Theuns** geeft aan dat ook op het vlak van 'groene' thema's er met

sommige partijen verschillen van inzicht zijn maar herhaalt dat niet het CDA maar de BBB in de positie is om te verkennen welke partijen het beste in een mogelijke coalitie zouden passen.

De heer Schrijen vraagt wat de drie belangrijkste prioriteiten voor 2023-2027 voor een nieuw college zijn.

De heer Theuns stelt dat bestaanszekerheid het begrip is waar alles om draait. Daar hangen vrijwel alle andere zaken mee samen. Een versnelling met betrekking tot wonen, een andere aanpak in het landelijk gebied, de arbeidsmarkt, gemeenschapszin, de Sociale Agenda, geen zelfredzaamheid maar 'samenredzaamheid'. En van onderop denken: samenleving, gemeente, provincie, in die volgorde.

Mevrouw Absil vult aan dat deze verkiezingen erg gaan over gehoord worden. 'Overheid, doe iets met de signalen'. Zij vervolgt dat het vertrouwen dat nu in ons (alle partijen) gesteld is niet beschaamd mag worden. Dat kan soms spanning op leveren met de bevoegdheden, rol of uitvoeringsmacht van de provincie. De provincie kan niet alles en vaak niet alleen of zelf. Maar kan juist 'inspelen op en ondersteunen van', bijvoorbeeld bij het omgaan met de grote verandering van onze bevolkingsopbouw door ontgroening en vergrijzing. Dat kan de provincie niet alleen, maar zij kan als voorbeeld gemeenschapsaccommodaties mee financieren om aan het behoud daarvan bij te dragen.

En voor wat betreft ruimte is de provincie regisseur, aldus **de heer Theuns**. Dat kan ook betekenen dat aan gemeenten ruimte wordt geboden om zaken te regelen. En ook rentmeesterschap is van belang, zowel groen als economisch. Hij vervolgt door te stellen dat voor wat betreft de agrarische sector van belang is dat de overheid een duidelijke stip op de horizon zet en na het zetten van die stip ook betrouwbaar blijft. En dan kan 'nee' ook een antwoord zijn, als dat aan de voorkant zo is afgesproken.

De heer Schrijen vraagt of er voor het CDA ook breekpunten zijn, zaken die niet onderhandelbaar zijn.

De heer Theuns zegt dat dat de aanpak van het landelijk gebied is. Waar we voor gaan staan moet realistisch en uitvoerbaar zijn. Desgevraagd geeft hij aan dat het CDA niet zal meewerken aan gedwongen onteigening/uitkoop van agrarische ondernemers om stikstofdoelen te realiseren. De wet is het kader, maar provincies zijn een zelfstandige bestuurslaag met een eigen verantwoordelijk om altijd na te blijven denken waarom we bepaalde zaken doen. 'Het systeem is niet de baas'.

De heer Schrijen vraagt of er nog zaken zijn die niet zijn besproken.

De heer Theuns vraagt om in het vervolgproces rekening ermee te houden dat er voldoende tijd is om na gesprekken de fractie te raadplegen en daarmee te overleggen. En als de gesprekken (rekening houdend met een fulltime baan) zoveel mogelijk op vrijdag of in de avond kunnen plaatsvinden dan zou dat fijn zijn.

De heer Schrijen schetst het vervolgproces. Van de gesprekken wordt een zakelijk verslag gemaakt, dat uiteindelijk openbaar wordt gemaakt. Het verslag wordt ter goedkeuring aan partijen toegezonden. Nadat hij met alle partijen heeft gesproken volgt er mogelijk een twee gespreksronde met een aantal partijen. Daarna zal hij zijn advies uitbrengen, uiterlijk op 12 april. Daarna volgt in de regel een informatiefase, die wordt gevolgd door de formatie.

De heer Schrijen dankt de aanwezigen voor het prettige gesprek en de openheid die daarbij is getoond.

Zakelijke verslaglegging gesprek Verkenner

Vrijdag 24 maart 2023

Aanwezig:

Mevr. Thea Jetten (GroenLinks), dhr. Geert Gabriëls (GroenLinks), dhr. Jan Schrijen (onafhankelijk verkenner) dhr. Stefan Jansen, dhr. Hendrik Jan van Elmp, Mevrouw Gerda Verbraeken, Mevrouw Indra van Gulick (allen ambtelijke ondersteuning)

De heer Schrijen heet alle aanwezigen van harte welkom. Hij geeft aan dat hij als onafhankelijk verkenner de opdracht heeft gekregen om te onderzoeken of er een stabiel dagelijks bestuur voor de Provincie Limburg kan worden gevormd. Van de exacte beschrijving van de opdracht hebben partijen kennis kunnen nemen. Hij stelt ervoor te hebben gekozen om met alle partijen een individueel gesprek te voeren op volgorde van grootte, te beginnen met de grootste partij. Op verzoek van enkele partijen is die volgorde om praktische redenen aangepast, met ieders instemming.

Na een korte voorstelronde vervolgt **de heer Schrijen** dat hij kennis heeft genomen van de verslagen van de kennismakingsgesprekken die alle partijen met de BBB hebben gevoerd. Hij concludeert daaruit dat de gesprekken in een goede en open sfeer hebben plaatsgevonden en dat een grote meerderheid van de partijen te kennen heeft gegeven stabiliteit en vertrouwen na te streven en dat een coalitie daarvoor het meest geëigende instrument is.

Mevrouw Jetten beaamt dat een coalitie ook de voorkeur heeft van GroenLinks en geen extra-parlementaire constructie.

De heer Schrijen geeft aan dat de BBB veel stemmen heeft gekregen op het platteland, maar ook in de stedelijke gebieden. Hij vraagt hoe dit moet worden geduid, ook terugkijkend op het gesprek met de BBB.

Mevrouw Jetten kijkt terug op een prettig gesprek, ook op persoonlijk vlak. Zij is blij dat de BBB nadrukkelijk de verbinding zoekt. Op inhoud zijn er zowel overeenkomsten als verschillen tussen GroenLinks en BBB. Het is evident dat de BBB onderdeel is van een coalitie. Zonder de BBB is ondenkbaar, dat zou geen recht doen aan de verkiezingsuitslag. **Dhr. Gabriëls** vult aan dat de BBB breed heeft gewonnen en zich ook zo oriënteert.

De heer Schrijen vraagt welke coalitie het meest recht zou doen aan de uitslag van de verkiezingen.

Mevrouw Jetten stelt dat een coalitie van de vier grootste partijen een meerderheid oplevert. Volgens haar moet deze optie als eerste worden onderzocht. GroenLinks heeft bij deze variant wel zorgen over de stabiliteit. Als deze combinatie geen optie is is GroenLinks, afhankelijk van de samenstelling, bereid mee te werken aan een coalitie. Daarbij zijn groen en progressief de kernwoorden voor de inzet, maar wel met realisme.

De heer Gabriëls stelt dat er natuurlijk verschillen zijn in de programma's van BBB en GroenLinks. Hij noemt de energietransitie als voorbeeld. Rekening houdend met de landelijke lijn van GroenLinks ligt dat moeilijk, maar als het terug wordt gebracht tot provinciale proporties is dat niet onoverbrugbaar. Daarbij zou deelname van een of meer andere linkse partijen aan een coalitie helpen. Verder ziet hij goede mogelijkheden om vanuit een gezamenlijk belang met de BBB te werken aan het 'vergroenen'

van agrariërs. En op onderwerpen als het behoud van kleine kernen of de inzet van groen stikstof voor grijze doeleinden denken BBB en GroenLinks hetzelfde. Voor wat betreft het behalen van stikstofdoelen hebben de jaartallen 2030 of 2035 vooral een symboolstatus. Het gaat erom dat nu zo snel mogelijk stappen worden gezet. Limburg heeft al behoorlijk wat agrarische piekbelasters (op basis van vrijwilligheid) opgekocht en er ligt een lijst met potentiële gegadigden. Als we gewoon aan de slag gaan nu, dan gaat Limburg niet op slot. Dat is gunstig voor agrariërs, voor de natuur, maar ook voor de bouw en de industrie. In relatie tot verschillen met de BBB **wijst mevrouw Jetten** onder meer op 30% sociale huur en het ontbreken van een paragraaf over energie en armoede in het programma. Als GroenLinks staan wij niet achter kernenergie maar zelfs als dit een optie zou worden in Limburg is dit pas op de zeer lange termijn een oplossing en we moeten juist ook voor de nabije toekomst werken aan voldoende energie. En voor wat betreft gedwongen onteigening, GroenLinks zegt niet dat dit onmogelijk is, maar wel pas als aller, aller, allerlaatste middel. Voor wat betreft de jacht vindt GroenLinks dat de wet moet worden gerespecteerd. MAA is wat GroenLinks betreft een gepasseerd station als er een grote meerderheid blijft die MAA open wil houden.

De heer Schrijen vraagt hoe groot een stabiele coalitie zou moeten zijn.

Mevrouw Jetten antwoordt dat daarvoor bij voorkeur 26 of liever nog 27 zetels nodig zijn. En stabiliteit hangt ook samen met draagvlak en inhoud. Bouwen op een breed midden ligt voor de hand. Voor een linkse partij die zou deelnemen is van belang dat ook in de samenwerking met grote partijen die anders denken op onderdelen bepaalde idealen kunnen worden bereikt. GroenLinks is een open en constructief ingestelde partij, maar ook een partij met een duidelijk profiel. Een partij die bereid is om compromissen te sluiten, maar niet ten koste van alles.

De heer Schrijen vraagt wat de drie belangrijkste prioriteiten voor 2023-2027 voor een nieuw college zijn.

Mevrouw Jetten en de heer Gabriëls antwoorden natuur, de Sociale Agenda bestendigen of uitbreiden, wonen en cultuur. **De heer Gabriëls** stelt dat ook de manier van politiek bedrijven van belang is. In dat opzicht biedt de BBB hoop.

De heer Schrijen vraagt of er nog zaken zijn die niet zijn besproken.

De heer Gabriëls vraagt of er nog moratoria zijn op bepaalde dossiers.

De heer Schrijen antwoordt dat daar vooralsnog in de gesprekken niet van is gebleken.

De heer Schrijen schetst het vervolgproces. Van de gesprekken wordt een zakelijk verslag gemaakt, dat uiteindelijk openbaar wordt gemaakt. Het verslag wordt ter goedkeuring aan partijen toegezonden. Nadat hij met alle partijen heeft gesproken volgt er mogelijk een twee gespreksronde met een aantal partijen. Daarna zal hij zijn advies uitbrengen, uiterlijk op 12 april. Daarna volgt in de regel een informatiefase, die wordt gevolgd door de formatie.

De heer Schrijen dankt de aanwezigen voor het prettige gesprek en de openheid die daarbij is getoond.

Zakelijke verslaglegging gesprek Verkenner

Vrijdag 24 maart 2023

Aanwezig:

Dhr. René Claassen (PVV), dhr. Lei Hermans (PVV), dhr. Jan Schrijen (onafhankelijk verkenner) dhr. Stefan Jansen, dhr. Hendrik Jan van Elmpt, Mevrouw Gerda Verbraken, Mevrouw Indra van Gulick (allen ambtelijke ondersteuning)

De heer Schrijen heet alle aanwezigen van harte welkom. Hij geeft aan dat hij als onafhankelijk verkenner de opdracht heeft gekregen om te onderzoeken of er een stabiel dagelijks bestuur voor de Provincie Limburg kan worden gevormd. Van de exacte beschrijving van de opdracht hebben partijen kennis kunnen nemen. Hij stelt ervoor te hebben gekozen om met alle partijen een individueel gesprek te voeren op volgorde van grootte, te beginnen met de grootste partij. Op verzoek van enkele partijen is die volgorde om praktische redenen aangepast, met ieders instemming.

Na een korte voorstelronde vervolgt **de heer Schrijen** dat hij kennis heeft genomen van de verslagen van de kennismakingsgesprekken die alle partijen met de BBB hebben gevoerd. Hij concludeert daaruit dat de gesprekken in een goede en open sfeer hebben plaatsgevonden en dat een grote meerderheid van de partijen te kennen heeft gegeven stabiliteit en vertrouwen na te streven en dat een coalitie daarvoor het meest geëigende instrument is.

De heer Schrijen geeft aan dat de BBB veel stemmen heeft gekregen op het platteland, maar ook in de stedelijke gebieden. Hij vraagt hoe de PVV de verkiezingsuitslag en het gesprek met de BBB heeft ervaren.

De heer Claassen merkt op dat de PVV had gehoopt stabiel te blijven en dat is eigenlijk wel gelukt, helaas 1 zetel ingeboet. Op het gesprek met de BBB kijkt hij terug met een prettig gevoel. Het was een open gesprek met ruimte voor humor.

De heer Schrijen vraagt welke coalitie het meest recht zou doen aan de uitslag van de verkiezingen.

De heer Claassen stelt dat een coalitie zonder de BBB geen recht zou doen aan de verkiezingsuitslag. **De heer Hermans** vult aan dat er op inhoud veel overeenkomsten zijn met de BBB. Er zijn nuanceverschillen maar die zijn niet onoverbrugbaar. Een coalitie waaraan BBB en PVV deelnemen is goed mogelijk. Uiteraard is in het proces om daar te komen vertrouwen van belang.

De heer Claassen vervolgt door te stellen dat een coalitie van de eerste vier samen een stabiele meerderheid oplevert. Van de zijde van het CDA worden kanttekeningen geplaatst bij samenwerking met de PVV, dat is bekend. Daar zou nadrukkelijk over moeten worden gesproken en ruimte geven om met name de ervaringen m.b.t het aftreden van het college en de gouverneur met elkaar te mogen delen.

De heer Schrijen vraagt of gerefereerd wordt aan de bewuste motie, die uiteindelijk tot het opstappen van het college van GS leidde.

De heer Hermans geeft aan dat de motie nooit is ingediend.

De heer Schrijen vraagt of de tekst van de motie wel bekend was bij de andere partijen.

De heer Claassen beschrijft hoe de situatie destijds in de bewuste PS-vergadering was. En hij geeft aan te begrijpen dat daar met het CDA nog eens over gesproken zou moeten worden. Samenwerking met de VVD is volgens hem prima mogelijk. En hij stelt dat belangrijk is dat de nieuw te benoemen gedeputeerden ook goed met elkaar moeten kunnen samenwerken.

De heer Schrijen stelt dat er natuurlijk ook vrouwen in het college moeten zitten.

De heer Claassen antwoordt dat een diverse samenstelling altijd goed is, maar voor de PVV gender niet bepalend is.

De heer Schrijen vraagt of er nog andere combinaties mogelijk zijn.

De heren Claassen en Hermans antwoorden dat dan gedacht zou moeten worden aan meer rechts georiënteerde partijen. Met linkse partijen gaat dat moeilijk worden alhoewel op sociaal gebied de SP en PvdA en de PVV veel overeenkomsten hebben.

De heer Schrijen vraagt wat de drie belangrijkste prioriteiten voor 2023-2027 voor een nieuw college zijn.

De heren Claassen en Hermans geven aan dat gedacht moet worden aan het stikstofdossier, financiën (gezonde financiële positie, afgestemd op provinciale kerntaken), de Sociale Agenda, veiligheid en ondermijning en handhaving. Voor wat betreft het stikstofdossier, er zou een herstelwet moeten komen. De PVV is tegen megastallen, maar de boeren moeten wel hun werk kunnen doen.

De heer Schrijen stelt dat de BBB twee harde standpunten heeft: geen verplichte onteigening en 2030 niet als harde eis.

De heer Claassen antwoordt dat de PVV tegen verplichte onteigening is. En 2030 is geen harde eis. Boeren moeten beter worden gefaciliteerd om aan de eisen te kunnen voldoen.

De heer Schrijen vraagt of er voor de PVV ook breekpunten zijn, zaken die niet onderhandelbaar zijn.

De heer Claassen antwoordt géén zon op land en niet nog meer windturbines (kernenergie wel). Een striktere toepassing van de zonneladder is belangrijk en onderhandelbaar.

De heer Schrijen vraagt hoe tegen een extraparlamentaire constructie wordt aangekeken.

De heren Claassen en Hermans zeggen dat het voor Provinciale Staten een interessante optie is, mits de communicatie aan de voorkant goed is geregeld. Voor de langere termijn is het voor bestuurders echter lastig. Als het gaat om stabiliteit en bestuurbaarheid bestaat er een voorkeur voor een coalitie.

De heer Schrijen vraagt of er nog zaken zijn die niet zijn besproken.

De heer Claassen zegt nog vergeten te zijn klimaatadaptatie te noemen, de PVV is daar voor. En de financiële reserve is voor de PVV misschien geen breekpunt, maar is wel een onderdeel van de onderhandelingen. **De heer Hermans** vult nog aan dat de lijn met Den Haag niet bepalend is. PVV Limburg is autonoom, in dat opzicht bestaat er voldoende vrijheid om een koers te bepalen die passend is voor de Limburgse situatie.

De heer Schrijen schetst het vervolgproces. Van de gesprekken wordt een zakelijk verslag gemaakt, dat uiteindelijk openbaar wordt gemaakt. Het verslag wordt ter goedkeuring aan partijen toegezonden. Nadat hij met alle partijen heeft gesproken volgt er mogelijk een twee gespreksronde met een aantal partijen. Daarna zal hij zijn advies uitbrengen, uiterlijk op 12 april. Daarna volgt in de regel een informatiefase, die wordt gevolgd door de formatie.

De heer Schrijen dankt de aanwezigen voor het prettige gesprek en de openheid die daarbij is getoond.

Zakelijke verslaglegging gesprek Verkenner

Vrijdag 24 maart 2023

Aanwezig:

Dhr. Jorge Wolters Gregório (SP), dhr. Peter van Zutphen (SP), dhr. Jan Schrijen (onafhankelijk verkenner) dhr. Stefan Jansen, dhr. Hendrik Jan van Elmp, Mevrouw Gerda Verbraeken, Mevrouw Indra van Gulick (allen ambtelijke ondersteuning)

De heer Schrijen heet alle aanwezigen van harte welkom. Hij geeft aan dat hij als onafhankelijk verkenner de opdracht heeft gekregen om te onderzoeken of er een stabiel dagelijks bestuur voor de Provincie Limburg kan worden gevormd. Van de exacte beschrijving van de opdracht hebben partijen kennis kunnen nemen. Hij stelt ervoor te hebben gekozen om met alle partijen een individueel gesprek te voeren op volgorde van grootte, te beginnen met de grootste partij. Op verzoek van enkele partijen is die volgorde om praktische redenen aangepast, met ieders instemming.

Na een korte voorstelronde vervolgt **de heer Schrijen** dat hij kennis heeft genomen van de verslagen van de kennismakingsgesprekken die alle partijen met de BBB hebben gevoerd. Hij concludeert daaruit dat de gesprekken in een goede en open sfeer hebben plaatsgevonden en dat een grote meerderheid van de partijen te kennen heeft gegeven stabiliteit en vertrouwen na te streven en dat een coalitie daarvoor het meest geëigende instrument is.

De heer Schrijen geeft aan dat de BBB veel stemmen heeft gekregen op het platteland, maar ook in de stedelijke gebieden. Hij vraagt hoe de SP de verkiezingsuitslag en het gesprek met de BBB heeft ervaren.

De heer Wolters Gregório antwoordt dat het gesprek met de BBB zeer prettig was. Hij zegt dat de SP bescheidenheid past en dat zij niet vooraan staan als het gaat om coalitievorming. Hij ziet wel aanknopingspunten voor samenwerking met de BBB en ook met andere partijen die hoger zijn geëindigd. Hij noemt als onderwerpen energie in publieke handen, Openbaar Vervoer en vooral de Sociale Agenda. Die is van groot belang voor de SP. **De heer Van Zutphen** vult aan dat een coalitie zonder de BBB ondenkbaar en onmogelijk is. Daar zou niet eens over moeten worden nagedacht. De SP ziet liever geen extra-parlementair construct.

De heer Schrijen vraagt welke coalitie het meest voor de hand ligt.

De heer Van Zutphen antwoordt dat de eerste vier het primair zouden moeten proberen, als het ze lukt om eruit te komen ligt dat het meest voor de hand.

De heer Schrijen vraagt of er nog alternatieven zijn.

De heer Wolters Gregório antwoordt dat het dan over links zou moeten gaan. De SP zou in dat geval bereid zijn concessies te doen. Over rechts, samenwerken met de PVV zou erg moeilijk worden voor de SP, vooral op het vlak van economie en vluchtelingen. Met VVD is er verschil van mening over de Sociale Agenda en ook op economie. Het gedachtengoed van JA21 en Forum voor Democratie staat heel ver af van de SP. Met de meeste andere partijen zou samenwerking mogelijk zijn.

De heer Schrijen vraagt wat volgens de SP stabiliteit inhoudt.

De heer Wolters Gregório antwoordt consequent zijn in de programma's, doen wat men zegt. **De heer Van Zutphen** vult aan dat de houdbaarheid van een coalitieakkoord relatief is. Daarom is betrouwbaarheid zo belangrijk voor stabiliteit.

De heer Schrijen vraagt wat de drie belangrijkste prioriteiten voor 2023-2027 voor een nieuw college zijn.

De heer Wolters Gregório herhaalt dat dat voor de SP energie in publieke handen, Openbaar Vervoer en vooral de Sociale Agenda zijn. Maar ook bij volkshuisvesting het aanbod matchen met de vraag. Bestaanszekerheid ziet hij als overkoepelend thema. En dat ligt ook voor een groot deel bij gemeenten, maar de provincie kan stimuleren. Daarbij moet aldus **de heer Van Zutphen** worden gewaakt voor 'het kopen van invloed' door de provincie. Stimuleren is goed, maar gemeenten moeten wel de vrijheid houden in de uitvoering.

De heer Schrijen vraagt of er voor de SP ook breekpunten zijn.

De heer Wolters Gregório zegt dat er vertrouwen binnen de coalitie moet zijn. Als dat er niet is vormt dat een breekpunt. En op inhoud noemt hij het belang van het overkoepelend thema 'bestaanszekerheid'.

De heer Schrijen vraagt of er nog zaken zijn die niet zijn besproken. Dat blijkt niet het geval te zijn.

De heer Schrijen schetst het vervolgproces. Van de gesprekken wordt een zakelijk verslag gemaakt, dat uiteindelijk openbaar wordt gemaakt. Het verslag wordt ter goedkeuring aan partijen toegezonden. Nadat hij met alle partijen heeft gesproken volgt er mogelijk een twee gespreksronde met een aantal partijen. Daarna zal hij zijn advies uitbrengen, uiterlijk op 12 april. Daarna volgt in de regel een informatiefase, die wordt gevolgd door de formatie.

De heer Schrijen dankt de aanwezigen voor het prettige gesprek en de openheid die daarbij is getoond.

Zakelijke verslaglegging gesprek Verkenner

Maandag 27 maart 2023

Aanwezig:

Mevr. Anne-Marie Fischer (50PLUS), dhr. Bennie van Est (50PLUS), dhr. Hein Meijer (50PLUS), dhr. Jan Schrijen (onafhankelijk verkenner) dhr. Stefan Jansen, dhr. Hendrik Jan van Elmpt, mevr. Gerda Verbraeken, mevr. Indra van Gulick (allen ambtelijke ondersteuning)

De heer Schrijen heet alle aanwezigen van harte welkom. Hij geeft aan dat hij als onafhankelijk verkenner de opdracht heeft gekregen om te onderzoeken of er een stabiel dagelijks bestuur voor de Provincie Limburg kan worden gevormd. Van de exacte beschrijving van de opdracht hebben partijen kennis kunnen nemen. Hij stelt ervoor te hebben gekozen om met alle partijen een individueel gesprek te voeren op volgorde van grootte, te beginnen met de grootste partij. Op verzoek van enkele partijen is die volgorde om praktische redenen aangepast, met ieders instemming.

Na een korte voorstelronde vervolgt **de heer Schrijen** dat hij kennis heeft genomen van de verslagen van de kennismakingsgesprekken die alle partijen met de BBB hebben gevoerd. Hij concludeert daaruit dat de gesprekken in een goede en open sfeer hebben plaatsgevonden en dat een grote meerderheid van de partijen te kennen heeft gegeven stabiliteit en vertrouwen na te streven en dat een coalitie daarvoor het meest geëigende instrument is.

De heer Schrijen geeft aan dat de BBB veel stemmen heeft gekregen op het platteland, maar ook in de stedelijke gebieden. Hij vraagt hoe 50PLUS de verkiezingsuitslag en het gesprek met de BBB heeft ervaren.

Mevrouw Fischer antwoordt dat mensen en gedachtegoed belangrijker zijn dan de verkiezingsuitslag. De stem van de kiezer moet gehoord worden. De tevredenheid van de burger is belangrijk. In het programma van de BBB zijn veel punten opgenomen die 50PLUS ook belangrijk acht. 50PLUS had gehoopt op meer stemmen. Dat neemt niet weg dat 50PLUS bereid is haar steentje bij te dragen.

De heer van Est antwoordt dat 50PLUS zeer tevreden mag zijn met de verkiezingsuitslag, gelet op de grote winst van de BBB. Ook stelt **de heer van Est** dat de keuze van de kiezers gehonoreerd dient te worden.

De heer Schrijen vraagt welke coalitie het meest voor de hand ligt.

De heer van Est verwijst naar de analyse die 50PLUS in het eerste gesprek aan de BBB heeft aangereikt. In deze eerste duiding is de combinatie van de programmatische overeenstemming en de verkiezingsuitslag van partijen uitgewerkt. Een coalitie met alleen winnaars kan als eerste optie worden overwogen. **De heer van Est** stelt dat stabiliteit in een coalitie prioriteit heeft om vooruitgang te boeken. 50PLUS zou hier graag een bijdrage aan leveren, al past de partij enige bescheidenheid gezien het aantal zetels.

Mevrouw Fischer antwoordt dat een stabiele meerderheid aan zetels belangrijk is. **De heer van Est** adviseert dat 25 zetels een goede basis voor stabiliteit is. Deze basis kan worden aangevuld met een zesde partij om een ruimere marge te hebben, om te zorgen voor een grotere stabiliteit bij een coalitie.

De heer Schrijen vraagt wat de drie belangrijkste prioriteiten voor 2023-2027 voor een nieuw college zijn.

Mevrouw Fischer antwoordt dat de Sociale Agenda en het creëren van een inclusieve samenleving prioriteit hebben. Het menselijke aspect en geloofwaardigheid zijn belangrijke factoren.

De heer van Est stelt dat het belangrijk is om te kijken hoe de provincie met Financiën omgaat, rekening houdend met de beperktere mogelijkheden die er in dat opzicht zijn. Tevens moet er volgens **de heer van Est** worden gebouwd naar behoefte. Dat wil zeggen rekening houden met de woningbehoefte van ouderen, studenten en asielzoekers/statushouders. De provincie kan daar een coördinerende rol spelen, in samenwerking met gemeenten. Ook is aangegeven dat transparantie bij het nieuwe bestuur van wezenlijk belang is.

De heer Schrijen vraagt welke verschillen en overeenkomsten 50PLUS in de verschillende partijprogramma's ziet.

De heer van Est geeft aan dat enige verduidelijking op een aantal zaken vanuit de BBB gewenst is. Het is soms moeilijk te doorgronden wat BBB precies wil.

De heer Schrijen vraagt hoe 50PLUS tegenover een extraparlamenteair construct staat.

Mevrouw Fischer antwoordt dat ze genoten heeft van het extraparlamenteair construct. Kleine partijen kunnen volgens **mevrouw Fischer** beter terecht met ideeën en plannen in het extraparlamenteair construct dan in de oppositie of coalitie. In een coalitieakkoord moet volgens **mevrouw Fischer** ruimte worden gehouden voor input vanuit de oppositie.

De heer van Est stelt dat een globaal coalitieakkoord op hoofdlijnen, waarin het dualisme een kans krijgt, de voorkeur heeft boven een dichtgetimmerd coalitieakkoord. Op deze manier kan er volgens **de heer van Est** vrijheid worden gegeven aan het politieke debat.

De heer Schrijen vraagt of er nog zaken zijn die niet zijn besproken.

De heer van Est benoemt dat er enkele breekpunten voor 50PLUS zijn. **De heer van Est** stelt dat 50PLUS geen racisme of discriminatie duldt. Ook is het voor 50PLUS belangrijk dat realistisch politiek wordt bedreven. We kunnen niet alleen goed nieuw brengen.

Mevrouw Fischer spreekt waardering uit over het menselijke aspect dat de verkenner in het gesprek hanteert.

De heer Schrijen vraagt hoe 50PLUS tegenover een duidingsdebat staat.

Mevrouw Fischer antwoordt dat het duidingsdebat beter later in het proces kan plaatsvinden wanneer er zaken zijn om te duiden, bijvoorbeeld nadat de verkenner zijn advies heeft uitgebracht.

De heer Schrijen schetst het vervolgproces. Van de gesprekken wordt een zakelijk verslag gemaakt, dat uiteindelijk openbaar wordt gemaakt. Het verslag wordt ter goedkeuring aan partijen toegezonden. Nadat hij met alle partijen heeft gesproken volgt er mogelijk een twee gespreksronde met een aantal

partijen. Daarna zal hij zijn advies uitbrengen, uiterlijk op 12 april. Daarna volgt in de regel een informatiefase, die wordt gevolgd door de formatie.

De heer Schrijen dankt de aanwezigen voor het prettige gesprek en de openheid die daarbij is getoond.

Zakelijke verslaglegging gesprek Verkenner

Maandag 27 maart 2023

Aanwezig:

Dhr. Ruby Driessen (FvD), dhr. Jan Schrijen (onafhankelijk verkenner) dhr. Stefan Jansen, dhr. Hendrik Jan van Elmpt, Mevrouw Gerda Verbraeken, Mevrouw Indra van Gulick (allen ambtelijke ondersteuning)

Het gesprek met dhr. Driessen vond plaats via een digitale verbinding.

De heer Schrijen heet de heer Driessen van harte welkom. Hij geeft aan dat hij als onafhankelijk verkenner de opdracht heeft gekregen om te onderzoeken of er een stabiel dagelijks bestuur voor de Provincie Limburg kan worden gevormd. Van de exacte beschrijving van de opdracht hebben partijen kennis kunnen nemen. Hij stelt ervoor te hebben gekozen om met alle partijen een individueel gesprek te voeren op volgorde van grootte, te beginnen met de grootste partij. Op verzoek van enkele partijen is die volgorde om praktische redenen aangepast, met ieders instemming.

Na een korte voorstelronde vervolgt **de heer Schrijen** dat hij kennis heeft genomen van de verslagen van de kennismakingsgesprekken die alle partijen met de BBB hebben gevoerd. Hij concludeert daaruit dat de gesprekken in een goede en open sfeer hebben plaatsgevonden en dat een grote meerderheid van de partijen te kennen heeft gegeven stabiliteit en vertrouwen na te streven en dat een coalitie daarvoor het meest geëigende instrument is.

De heer Schrijen geeft aan dat de BBB veel stemmen heeft gekregen op het platteland, maar ook in de stedelijke gebieden. Hij vraagt hoe FvD de verkiezingsuitslag heeft ervaren.

De heer Driessen geeft aan dat er veel onvrede is bij de burgers en dat dat tot uitdrukking is gekomen in de verkiezingsuitslag over een breed spectrum, platteland - steden, links - rechts. In de BBB spreekt het centraal stellen van de menselijke maat en de toegankelijkheid de mensen aan.

De heer Schrijen vraagt welke coalitie het meest recht zou doen aan de uitslag van de verkiezingen.

De heer Driessen zegt realistisch te zijn. FvD heeft flink verloren en daarom past nu een bescheiden rol. FvD loopt nooit weg voor verantwoordelijkheid, maar het ligt voor de hand dat er eerst met andere partijen wordt gesproken over samenwerking met de BBB. Bijna alle partijen hebben verloren of zijn gelijk gebleven qua omvang, bepalend zal zijn wie de BBB het beste bij zichzelf vindt passen. Hij geeft daarbij mee dat hij in programma's (ook bij de BBB) onderwerpen heeft gezien waarbij de provincie in principe geen rol heeft. Dat draagt niet bij aan de geloofwaardigheid, daarvoor zou moeten worden gewaakt. Verder geeft hij mee dat transparantie van groot belang is.

De heer Schrijen vraagt hoe FvD aankijkt tegen een extra-parlementair college.

De heer Driessen stelt dat een extra-parlementair college vanuit ideologisch oogpunt prima is, maar hij beseft ook dat een coalitie meer stabiliteit geeft.

De heer Schrijen vraagt welke samenwerking in een coalitie mogelijk zou zijn.

De heer Driessen stelt dat een samenwerking tussen BBB, VVD en CDA mogelijk zou moeten zijn en daar zouden dan andere partijen bij moeten aansluiten. Met de linkse partijen stuit je dan wellicht op een hobbel voor wat betreft het oplossen van de stikstofproblematiek.

De heer Schrijen vraagt wat de drie belangrijkste prioriteiten voor 2023-2027 voor een nieuw college zijn.

De heer Driessen noemt integriteit, vernieuwing van democratie (referendum, burgers meer betrekken) en het behoud van een structureel gezonde begroting.

De heer Schrijen vraagt of er voor FvD ook breekpunten zouden zijn, zaken die niet onderhandelbaar zijn.

De heer Driessen geeft aan dat er redelijk wat overeenkomsten zijn met het programma van de BBB, maar noemt een aantal onderwerpen die hij wel van belang acht: MAA, de wolf (geen wolven schieten, hetgeen een afwijking van de landelijke FvD-lijn is) en het feit dat de provincie geen rol heeft in het basis- en primair onderwijs. En voor wat betreft de stikstofproblematiek zijn er nuanceverschillen.

De heer Schrijen vraagt of er nog zaken zijn die niet zijn besproken.

De heer Driessen zegt van niet. Hij is vooral benieuwd naar de voorkeuren die de BBB heeft voor wat betreft samenwerking met andere partijen.

De heer Schrijen vraagt of de heer Driessen voorstander is van een duidingsdebat.

De heer Driessen geeft aan dat zo'n debat goed zou kunnen plaatsvinden nadat de verkenner zijn advies heeft uitgebracht.

De heer Schrijen schetst het vervolgproces. Van de gesprekken wordt een zakelijk verslag gemaakt, dat uiteindelijk openbaar wordt gemaakt. Het verslag wordt ter goedkeuring aan partijen toegezonden. Nadat hij met alle partijen heeft gesproken volgt er mogelijk een twee gespreksronde met een aantal partijen. Daarna zal hij zijn advies uitbrengen, uiterlijk op 12 april. Daarna volgt in de regel een informatiefase, die wordt gevolgd door de formatie.

De heer Schrijen dankt de heer Driessen voor het prettige gesprek en de openheid die daarbij is getoond.

Zakelijke verslaglegging gesprek Verkenner

Maandag 27 maart 2023

Aanwezig:

Mevr. Pascale Pluquin (PvdD), mevr. Ina Boven (PvdD), dhr. Jan Schrijen (onafhankelijk verkenner) dhr. Stefan Jansen, dhr. Hendrik Jan van Elmp, Mevrouw Gerda Verbraeken, Mevrouw Indra van Gulick (allen ambtelijke ondersteuning)

De heer Schrijen heet de alle aanwezigen van harte welkom. Hij geeft aan dat hij als onafhankelijk verkenner de opdracht heeft gekregen om te onderzoeken of er een stabiel dagelijks bestuur voor de Provincie Limburg kan worden gevormd. Van de exacte beschrijving van de opdracht hebben partijen kennis kunnen nemen. Hij stelt ervoor te hebben gekozen om met alle partijen een individueel gesprek te voeren op volgorde van grootte, te beginnen met de grootste partij. Op verzoek van enkele partijen is die volgorde om praktische redenen aangepast, met ieders instemming.

Na een korte voorstelronde vervolgt **de heer Schrijen** dat hij kennis heeft genomen van de verslagen van de kennismakingsgesprekken die alle partijen met de BBB hebben gevoerd. Hij concludeert daaruit dat de gesprekken in een goede en open sfeer hebben plaatsgevonden en dat een grote meerderheid van de partijen te kennen heeft gegeven stabiliteit en vertrouwen na te streven en dat een coalitie daarvoor het meest geëigende instrument is.

De heer Schrijen geeft aan dat de BBB veel stemmen heeft gekregen op het platteland, maar ook in de stedelijke gebieden. Hij vraagt hoe dit aldus de PvdD een vervolg zou moeten krijgen.

Mevrouw Plusquin geeft aan voorstander te zijn van een extraparlamenteair college, met een programma op hoofdlijnen (dus niet 'dichtgetimmerd') met inbreng van alle partijen, statenbreed. Ook vindt zij dat belangenbewegingen, bijvoorbeeld in de hoek van natuur en milieu, zouden moeten worden betrokken bij de totstandkoming van het collegeprogramma. Zij wijst erop dat niet alleen de BBB, maar ook de 'groene partijen' hebben gewonnen. Zij geeft aan tevreden te zijn met het functioneren van het extraparlamenteair construct.

De heer Schrijen geeft aan dat op basis de gesprekken tot nu toe zich een voorkeur aftekent voor een coalitie in plaats van een extraparlamenteair college.

Mevrouw Plusquin stelt dat de wereld snel verandert en dat dit grote uitdagingen meebrengt. Stikstof, mest, bodem, water, fijnstof, zoönosen, dierenwelzijn. Die uitdagingen moeten voortvarend met de rijksmiddelen die ter beschikking zijn of komen moeten worden opgepakt. Verder wijst zij op het belang van integriteit (ook de schijn van), van een openbaar lobbyregister, van een klokkenluidersregeling en van een extern integriteitsloket. Allemaal zaken die in een statenbreed programma zouden kunnen worden opgenomen. Het voordeel van zo'n statenbreed programma is dat zich ook iedereen daarvoor verantwoordelijk voelt.

Mevrouw Boven vult aan dat de morele kan van integriteit zo mogelijk nog belangrijker is dan de juridische kant.

De heer Schrijen oppert dat dat laatste een plek zou kunnen krijgen in een eventuele lijst van uitgangspunten.

Mevrouw Plusquin onderstreept dat zo'n lijst een positief effect kan hebben ook voor wat betreft de omgangsvormen.

Mevrouw Plusquin wijst op een onderdeel uit het verkiezingsprogramma van de BBB, dat gaat over docenten die niet voor hun ideologie over bijvoorbeeld natuur en landbouw zouden mogen uitkomen en dat daar een meldpunt voor zou moeten komen. Daar bleek veel kritiek op te zijn. Terecht, want dat doet iets met mensen.

Mevrouw Boven vult aan dat feiten leidend moeten zijn en niet politieke overtuigingen.

De heer Schrijen stelt dat een coalitie zonder de BBB als onmogelijk wordt gezien, gelet op de 10 zetels die zij hebben binnen gehaald. Hoe ziet de PvdD een eventuele samenwerking binnen een coalitie?

Mevrouw Plusquin stelt dat in een traditionele coalitie niet kan worden samengewerkt met de BBB. De standpunten van beide partijen staan diametraal op elkaar. In een extraparlamenteair construct ligt dat anders. Zij gaat nogmaals in op het belang van het betrekken van belangenorganisaties. Daar zit veel kennis. Sommige organisaties weten hun weg naar het Gouvernement al te vinden, maar andere minder. Daar moet aan worden gewerkt. En ook aan het betrekken van jongeren, via de juiste moderne media.

De heer Schrijen vraagt wat PvdD zou willen meegeven aan een nieuw college.

Mevrouw Plusquin antwoordt dat de stikstofmiljoenen breed moeten worden ingezet voor waterkwaliteit, mestverwerking, bodem, fijnstof, dierenwelzijn, verduurzaming van de landbouw. En in technische 'oplossingen', zoals tovervloeren in stallen, gelooft de PvdD niet. Voorts acht de PvdD een structureel gezonde financiële positie van belang voor de provincie.

Mevrouw Boven vult nog aan dat houden aan de wet in aanvulling op integriteit van belang is.

Mevrouw Plusquin vervolgt dat meer moet worden ingezet op preventie (dassen, bevers, wolven etc.). We zijn de connectie met de natuur verloren. En bouw het nationaal natuurnetwerk eindelijk af.

En genoeg middelen voor handhaving, zo vult **mevrouw Boven** aan.

De heer Schrijen vraagt of er nog zaken zijn die niet zijn besproken.

Mevrouw Plusquin stelt dat zij, als dat mogelijk is, de besluitvorming ten aanzien van MAA graag teruggedraaid ziet. Verder geeft zij aan de lobby voor kernenergie in de energietransitie niet te begrijpen. Als iets weerstand oproept, dan is het wel een kerncentrale in je achtertuin.

De heer Schrijen vraagt tot slot of de PvdD voorstander is van een duidingsdebat.

Mevrouw Plusquin geeft aan dat zo'n debat bij voorkeur zou moeten plaatsvinden nadat de verkenners hun advies heeft uitgebracht.

De heer Schrijen schetst het vervolgproces. Van de gesprekken wordt een zakelijk verslag gemaakt, dat uiteindelijk openbaar wordt gemaakt. Het verslag wordt ter goedkeuring aan partijen toegezonden. Nadat hij met alle partijen heeft gesproken volgt er mogelijk een twee gespreksronde met een aantal

partijen. Daarna zal hij zijn advies uitbrengen, uiterlijk op 12 april. Daarna volgt in de regel een informatiefase, die wordt gevolgd door de formatie.

De heer Schrijen dankt de aanwezigen voor het prettige gesprek en de openheid die daarbij is getoond.

Zakelijke verslaglegging gesprek Verkenner

Maandag 27 maart 2023

Aanwezig:

Mevr. Marlou Jenneskens (D66), dhr. Maarten van Gaans-Gijbels (D66), dhr. Jan Schrijen (onafhankelijk verkenner) dhr. Stefan Jansen, dhr. Hendrik Jan van Elmpt, mevr. Gerda Verbraeken, mevr. Indra van Gulick (allen ambtelijke ondersteuning)

Bijlage: inbreng D66 verkenning coalitie

De heer Schrijen heet de alle aanwezigen van harte welkom. Hij geeft aan dat hij als onafhankelijk verkenner de opdracht heeft gekregen om te onderzoeken of er een stabiel dagelijks bestuur voor de Provincie Limburg kan worden gevormd. Van de exacte beschrijving van de opdracht hebben partijen kennis kunnen nemen. Hij stelt ervoor te hebben gekozen om met alle partijen een individueel gesprek te voeren op volgorde van grootte, te beginnen met de grootste partij. Op verzoek van enkele partijen is die volgorde om praktische redenen aangepast, met ieders instemming.

Na een korte voorstelronde vervolgt **de heer Schrijen** dat hij kennis heeft genomen van de verslagen van de kennismakingsgesprekken die alle partijen met de BBB hebben gevoerd. Hij concludeert daaruit dat de gesprekken in een goede en open sfeer hebben plaatsgevonden en dat een grote meerderheid van de partijen te kennen heeft gegeven stabiliteit en vertrouwen na te streven en dat een coalitie daarvoor het meest geëigende instrument is.

De heer Schrijen geeft aan dat de BBB veel stemmen heeft gekregen op het platteland, maar ook in de stedelijke gebieden. Hij vraagt hoe dit aldus D66 een vervolg zou moeten krijgen, ook gelet op eventuele invloed vanuit de landelijke partijlijn.

Mevrouw Jenneskens geeft aan dat aan samenwerking met sommige partijen (PVV, FvD) de ideologie in de weg staat. Daarmee is samenwerking uitgesloten. Voor het overige is voor D66 altijd de inhoud leidend bij de vraag of kan worden samengewerkt.

De heer Schrijen vraagt of samenwerking met de BBB mogelijk is.

Mevrouw Jenneskens zegt dat dat mogelijk is, mits partijen er op inhoud uit komen. Er zijn wel stikstofdoelen die moeten worden gehaald.

De heer Van Gaans-Gijbels vult aan dat vooruitschuiven en vervolgens bezien wat er mogelijk is in relatie tot stikstofdoelen geen goed idee is. Ten aanzien van gedwongen onteigening merkt hij op dat dat wat D66 betreft de allerlaatste optie is. Zet eerst en vooral in op vrijwillige uitkoop. Maar onteigening volledig uitsluiten wordt niet gesteund. "Alle stikstofmaatregelen moeten van tafel" is evenmin bespreekbaar. Daar zit geen landelijke regie vanuit de partij op. Kortom, geen principiële bezwaren tegen samenwerking met de BBB, maar wel een aantal behoorlijke verschillen van mening, met name op het vlak van stikstof.

Mevrouw Jenneskens geeft aan dat het probleem is dat er geen echte alternatieven zijn in de aanpak van stikstof. D66 heeft veel compassie met de boeren, maar ook met de volgende generaties.

De heer Van Gaans-Gijbels geeft aan dat in de vigerende wetgeving uit wordt gegaan van 50% stikstofreductie in 2030 en dat die norm mogelijk in nieuwe wetgeving nog verder wordt aangescherpt. De wet is leidend, daar kan niet mee worden gemarchandeerd.

Mevrouw Jenneskens stelt dat we ons moeten houden aan de kaders die voor de natuur zijn gesteld. Dat geldt ook voor de Kaderrichtlijn Water.

De heer Van Gaans-Gijbels vervolgt door te stellen dat we de bal te lang voor ons hebben uitgespeeld en dat deze inmiddels de achterlijn is gepasseerd. Hij benoemt de problemen die zich nu voordoen ten aanzien van allerlei projecten (woningbouw, industrie, infrastructuur) vanwege een gebrek aan stikstofruimte. We moeten snel aan de slag, er is geen tijd te verliezen.

De heer Schrijen vraagt wat D66 een stabiele coalitie vindt.

Mevrouw Jenneskens zegt dat een extraparlamenteair college vanuit democratisch oogpunt pluspunten heeft, maar geredeneerd vanuit stabiliteit heeft een coalitie steunend op een brede meerderheid de voorkeur.

Ook **de heer Van Gaans-Gijbels** ziet de voordelen van een extraparlamenteair college (hij maakt er zelf deel van uit), maar hij stelt dat het in de grote, belangrijke dossiers moeilijk is om met wisselende meerderheden te werken.

Mevrouw Jenneskens vult aan dat een bestuur ook met vertrouwen moet kunnen besturen. Daar staat tegenover dat een coalitieakkoord dat volledig is dichtgetimmerd ook niet de voorkeur heeft. Er moet ook ruimte zijn voor de oppositie om iets te kunnen bereiken.

En laat ook zien welke compromissen er zijn gesloten, zo stelt **de heer Van Gaans-Gijbels**. Wantrouwen bij de burger heeft vaak te maken met herleidbaarheid.

Mevrouw Jenneskens geeft aan dat met de meeste linkse partijen goed zou kunnen worden samengewerkt in een college. Met de BBB, die zich nadrukkelijk als middenpartij profileert, zou dat ook kunnen, mits men er op inhoud uit kan komen. Zo zitten er wat tegenstrijdigheden in het programma van de BBB. En er staan ook zaken in waarbij de provincie geen bevoegdheden heeft. De focus moet wel blijven op provinciale taken.

De heer Van Gaans-Gijbels somt nog eens een aantal zaken op die voor D66 van belang zijn, rekening houdend met de financiële ruimte die er is: gelijke kansen in onderwijs, sport en cultuur, de Einstein Telescope (geeft een boost voor de regio), doorgaan met de campussen, verduurzamen en vergroenen van het MKB, de Deltacorridor, het op orde hebben van de infrastructuur voor de industrie. En daar hebben we stikstofruimte voor nodig!

De heer Schrijen vraagt of er nog zaken zijn die niet zijn besproken.

De heer Van Gaans-Gijbels eindigt door te zeggen: "we doen het goed of we doen het niet".

Mevrouw Jenneskens wijst nog op een eventuele rol van de CdK in het proces om te komen tot een coalitie, in het geval dat proces vast zou lopen.

De heer Schrijen vraagt tot slot of D66 voorstander is van een duidingsdebat.

Mevrouw Jenneskens geeft aan dat zo'n debat bij voorkeur zou moeten plaatsvinden nadat de verkenner zijn advies heeft uitgebracht.

De heer Schrijen schetst het vervolgproces. Van de gesprekken wordt een zakelijk verslag gemaakt, dat uiteindelijk openbaar wordt gemaakt. Het verslag wordt ter goedkeuring aan partijen toegezonden. Nadat hij met alle partijen heeft gesproken volgt er mogelijk een twee gespreksronde met een aantal partijen. Daarna zal hij zijn advies uitbrengen, uiterlijk op 12 april. Daarna volgt in de regel een informatiefase, die wordt gevolgd door de formatie.

De heer Schrijen dankt de aanwezigen voor het prettige gesprek en de openheid die daarbij is getoond.

Maastricht, 27 maart 2023

Onderwerp: inbreng D66 verkenning coalitie

Geachte heer Schrijen,

In deze eerste ronde van de verkenning naar een nieuw bestuur voor Limburg geven wij u met deze brief graag onze inzet, gedachten en antwoorden op de door u gestelde vragen mee.

Op 15 maart gingen véél Limburgers naar de stembus. D66 is blij met die hoge opkomst omdat het laat zien dat onze inwoners betrokken zijn bij hun provincie en bestuur. Wij feliciteren alle partijen met de door hen verworven zetels en de BBB in het bijzonder. D66 is gegroeid in Limburg. Daar zijn we trots op: het is een erkenning van het werk dat we de afgelopen periode deden en oproep om de ambities uit ons verkiezingsprogramma waar te maken om het vertrouwen van onze kiezers gestand te doen.

D66 zag voor- en nadelen aan de extraparlamentaire bestuursvorm van deze periode. Uw opdracht behelst echter het onderzoeken van een coalitie. In dat geval vindt D66 het verstandig een stabiele coalitie met ruime meerderheid te formeren. Daar zou D66 onderdeel van uit kunnen maken. Voor onze partij is de inhoud daarbij leidend: **we doen het goed of we doen het niet.**

D66 deed deze verkiezingen één belofte aan de Limburgse kiezer: vooruitgang. Dat is dan ook de kern van onze inzet. Wonen, natuur en klimaat zijn voor D66 de komende periode de drie belangrijkste onderwerpen waarop we in Limburg vooruitgang willen zien. D66 wil dat Limburgers een thuis kunnen vinden in onze provincie en er woningen gebouwd worden. Dat onze natuur kan herstellen, industrie en bedrijven vergroenen en de omslag naar nieuwe energie en netwerken gemaakt kan worden. De manier waarop we die vooruitgang boeken, is bespreekbaar voor D66. De noodzaak en urgentie ervan staat voor ons echter niet ter discussie. D66 respecteert de fundamenteën van onze democratische rechtsstaat en wil dat Limburg zich houdt aan nationale en Europese wetgeving.

D66 heeft vertrouwen in de eigen kracht van mensen en in het bijzonder de Limburgers. De provincie kan immers niet alles en al helemaal niet alleen. Wij willen daarom vooral in dialoog met onze mede-Limburgers, bedrijven, andere overheden, maatschappelijke organisaties en andere partners komen tot oplossingen, afspraken en beleid. We streven daarbij naar zoveel mogelijk draagvlak en hechten eraan dat iedere stem gehoord kan worden.

Limburgers moeten kunnen zien en begrijpen wat er gebeurt in hun provincie. Eén van de belangrijkste uitkomsten van de onderzoeken rondom bestuurscultuur is het belang van herleidbaarheid van besluitvorming. D66 ziet daarom liefst een coalitieakkoord op hoofdlijnen, geformuleerd met doelen en uitgangspunten, waarin gesloten compromissen door partijen helder zijn en er ook voor de oppositie ruimte is om vanuit hun idealen en programma zaken te bereiken onderweg. Het debat over de grote vraagstukken van onze tijd en provincie moet gevoerd worden in de Statenzaal, niet in kamertjes achteraf. D66 hecht daarbij tegelijkertijd aan vertrouwen, zodat een

nieuw College van Gedeputeerde Staten ook voortvarend kan doen wat nodig is om die doelen en uitgangspunten samen met Limburgers te bereiken.

D66 zal zich altijd inspannen om iedere stem te horen en verschillen te overbruggen. Toch zien wij geen mogelijkheid voor samenwerking met de PVV of Forum voor Democratie. Onze partij staat voor een provincie waarin iedereen vrij en zichzelf kan zijn. Het verschil met partijen die vanuit hun grondbeginselen bevolkingsgroepen discrimineren is daarmee niet te overbruggen. Met alle andere 10 partijen gaan wij graag het gesprek aan, waarbij dat voor D66 altijd over de inhoud moet gaan. D66 heeft in voorgaande periodes onderdeel uitgemaakt van het College van GS. We zijn bereid en in staat om die verantwoordelijkheid voor een stabiel bestuur opnieuw te nemen, maar alleen wanneer we vanuit inhoud tot gedeelde uitgangspunten kunnen komen.

Limburg is voor ons de allermooiste provincie van Nederland. Die provincie verdient, zeker na de roerige afgelopen periode, een stabiel en daadkrachtig bestuur dat met vertrouwen vanuit Provinciale Staten voortvarend aan de slag kan om alle Limburgers te dienen. Wij wensen u derhalve veel succes met uw opdracht en zien uit naar het resultaat.

Met vriendelijke groet,

Marlou Jenneskens
Maarten van Gaans-Gijbels

Zakelijke verslaglegging gesprek Verkenner

Maandag 27 maart 2023

Aanwezig:

Dhr. Dré Peters (Lokaal-Limburg), dhr. Raimond Franssen (Lokaal-Limburg), dhr. Jan Schrijen (onafhankelijk verkenner) dhr. Stefan Jansen, dhr. Hendrik Jan van Elmpt, mevr. Gerda Verbraeken, mevr. Indra van Gulick (allen ambtelijke ondersteuning)

De heer Schrijen heet alle aanwezigen van harte welkom. Hij geeft aan dat hij als onafhankelijk verkenner de opdracht heeft gekregen om te onderzoeken of er een stabiel dagelijks bestuur voor de Provincie Limburg kan worden gevormd. Van de exacte beschrijving van de opdracht hebben partijen kennis kunnen nemen. Hij stelt ervoor te hebben gekozen om met alle partijen een individueel gesprek te voeren op volgorde van grootte, te beginnen met de grootste partij. Op verzoek van enkele partijen is die volgorde om praktische redenen aangepast, met ieders instemming.

Na een korte voorstelronde vervolgt **de heer Schrijen** dat hij kennis heeft genomen van de verslagen van de kennismakingsgesprekken die alle partijen met de BBB hebben gevoerd. Hij concludeert daaruit dat de gesprekken in een goede en open sfeer hebben plaatsgevonden en dat een grote meerderheid van de partijen te kennen heeft gegeven stabiliteit en vertrouwen na te streven en dat een coalitie daarvoor het meest geëigende instrument is.

De heer Schrijen geeft aan dat de BBB veel stemmen heeft gekregen op het platteland, maar ook in de stedelijke gebieden. Hij vraagt hoe Lokaal-Limburg de verkiezingsuitslag en het gesprek met de BBB heeft ervaren.

De heer Peters antwoordt dat er grote partijen zijn die verloren hebben. De kiezer heeft een signaal afgegeven en er mag niet aan de kiezer voorbij worden gegaan. Er is een gebrek aan vertrouwen vanuit de kiezer.

De heer Schrijen vraagt welke coalitie het meest voor de hand ligt.

De heer Peters en **de heer Franssen** antwoorden dat een plek in de coalitie voor de BBB het meest voor de hand ligt gezien de grote meerderheid. Een coalitie, wanneer mogelijk, heeft altijd de voorkeur. Je kunt niet alleen maar de winnaars bij elkaar brengen. Daarmee krijg je geen stevige coalitie.

De heer Franssen adviseert een brede coalitie te zoeken. In het kader van een stabiel college en het waarborgen van continuïteit heeft een extraparlamenteair construct niet de voorkeur.

De heer Schrijen vraagt waar Lokaal Limburg zichzelf positioneert in het politieke spectrum.

De heer Peters antwoordt dicht tegen de VVD, midden-rechts.

De heer Franssen vult aan dat Lokaal Limburg per saldo een middenpartij is met zowel rechtse als linkse invloeden in de achterban.

De heer Schrijen stelt dat bij sommige partijen de landelijke lijn nog al eens doorwerkt op provinciaal niveau.

De heer Peters beaamt dit. Wat dat aangaat is het voor lokale partijen aanpoten, met beperkte middelen.

De heer Schrijen vraagt hoe lokaal Limburg een eventuele deelname aan een coalitie ziet, stel er zijn 24 zetels maar men heeft er 26 nodig.

De heer Peters zegt dat ook een tweemans fractie een rol van betekenis kan spelen. Lokaal Limburg is bereid te leveren, als zij het verschil kunnen maken. Voor een stabiele coalitie zijn naar zijn mening 28 zetels nodig. Als er dan een keer door deze of gene afwijkend wordt gestemd, dan hoeft dat niet meteen een probleem te zijn.

De heer Franssen stelt dat Lokaal Limburg met alle partijen goede verhoudingen heeft en dat prima wordt samengewerkt.

De heer Peters zegt dat Lokaal Limburg bescheidenheid past met twee zetels. Maar als zou worden deelgenomen aan een coalitie, dan moet er wel iets terug te vinden zijn uit het verkiezingsprogramma in het collegeprogramma. En er moeten geen zaken inkomen over dat we geen moskeeën willen, en geen asielzoekers. In dat geval haken we af. De asielproblematiek is een gezamenlijk probleem, dat ook gezamenlijk moet worden opgepakt.

De heer Franssen vult aan dat bij de coalitievorming vertrouwen de basis is.

De heer Peters stelt dat de verkiezingsuitslag leert dat het vertrouwen in de overheid is afgenomen. Daar moeten we samen aan werken, om dat vertrouwen terug te winnen.

De heer Schrijen stelt dat de BBB twee harde eisen stelt: geen gedwongen onteigening en stikstof doelen halen in 2035. Hoe kijkt Lokaal Limburg daar tegenaan?

De heer Peters antwoordt dat hij dat prima vindt, mits dit niet op gespannen voet komt te staan met de woningopgave. De vraag is of dat kan. Hij zegt dat we gewoon aan de slag moeten, koop boeren die bereid zijn vrijwillig uit, dan kom je waarschijnlijk al een heel eind. Er zijn zat boeren die willen stoppen, vanwege de leeftijd en het ontbreken van een opvolger. Dat zou in het collegeprogramma moeten, zo snel mogelijk met rijksmiddelen aan de slag!

De heer Schrijen vraagt wat de drie belangrijkste prioriteiten voor 2023-2027 voor een nieuw college zijn.

De heer Franssen antwoordt dat de voortzetting van de Maaslijn, internationale verbindingen en de bereikbaarheid van het platteland belangrijke punten zijn. Ook is het belangrijk dat een aanstaand college, als volksvertegenwoordigers, meer contact heeft met de burgers. Tot slot benadrukt hij het belang van de menselijke maat en betrouwbaarheid.

De heer Schrijen vraagt of er voor Lokaal-Limburg ook breekpunten zijn.

De heer Peters antwoordt dat er voor Lokaal-Limburg in de onderhandelingen geen breekpunten zullen zijn. Dat komt pas bij het opstellen van een programma aan de orde is. Lokaal-Limburg zal geen partijen uitsluiten, zolang er geen extreme zaken worden opgenomen in een akkoord.

De heer Schrijen vraagt of er nog zaken zijn die niet zijn besproken.

De heer Peters benoemt dat de BBB geen betere verkenner had kunnen aanwijzen.

De heer Franssen benadrukt dat zorgvuldigheid zwaarder moet wegen in het proces dan snelheid.

De heer Schrijen vraagt hoe Lokaal-Limburg tegenover het uitstellen van het duidingsdebat staat totdat de verkenner een advies heeft uitgebracht.

De heer Franssen en **de heer Peters** zijn akkoord met uitstellen van het duidingsdebat.

De heer Schrijen schetst het vervolgproces. Van de gesprekken wordt een zakelijk verslag gemaakt, dat uiteindelijk openbaar wordt gemaakt. Het verslag wordt ter goedkeuring aan partijen toegezonden. Nadat hij met alle partijen heeft gesproken volgt er mogelijk een twee gespreksronde met een aantal partijen. Daarna zal hij zijn advies uitbrengen, uiterlijk op 12 april. Daarna volgt in de regel een informatiefase, die wordt gevolgd door de formatie.

De heer Schrijen dankt de aanwezigen voor het prettige gesprek en de openheid die daarbij is getoond.

Zakelijke verslaglegging gesprek Verkenner

Maandag 27 maart 2023

Aanwezig:

Dhr. Philippe Schyns (JA21), dhr. Ruud Bulet (JA21), dhr. Jan Schrijen (onafhankelijk verkenner) dhr. Stefan Jansen, dhr. Hendrik Jan van Elmpt, mevr. Gerda Verbraeken, mevr. Indra van Gulick (allen ambtelijke ondersteuning)

De heer Schyns heeft via een digitale verbinding deelgenomen aan het gesprek.

De heer Schrijen heet alle aanwezigen van harte welkom. Hij geeft aan dat hij als onafhankelijk verkenner de opdracht heeft gekregen om te onderzoeken of er een stabiel dagelijks bestuur voor de Provincie Limburg kan worden gevormd. Van de exacte beschrijving van de opdracht hebben partijen kennis kunnen nemen. Hij stelt ervoor te hebben gekozen om met alle partijen een individueel gesprek te voeren op volgorde van grootte, te beginnen met de grootste partij. Op verzoek van enkele partijen is die volgorde om praktische redenen aangepast, met ieders instemming.

Na een korte voorstelronde vervolgt **de heer Schrijen** dat hij kennis heeft genomen van de verslagen van de kennismakingsgesprekken die alle partijen met de BBB hebben gevoerd. Hij concludeert daaruit dat de gesprekken in een goede en open sfeer hebben plaatsgevonden en dat een grote meerderheid van de partijen te kennen heeft gegeven stabiliteit en vertrouwen na te streven en dat een coalitie daarvoor het meest geëigende instrument is.

De heer Schrijen geeft aan dat de BBB veel stemmen heeft gekregen op het platteland, maar ook in de stedelijke gebieden. Hij vraagt hoe JA21 de verkiezingsuitslag en het gesprek met de BBB heeft ervaren.

De heer Schyns antwoordt zeer positief te zijn over de verkiezingsuitslag van zowel JA21 en BBB, zeker aangezien beide partijen nieuwkomers zijn. Voorts geeft hij aan dat het positief is dat de kiezer naar rechts is getrokken. JA21 heeft volgens hem op veel vlakken dezelfde visie als de BBB.

De heer Schrijen geeft aan dat de BBB zich niet als rechtse maar als middenpartij positioneert.

De heer Schyns verduidelijkt dat JA21 en de BBB op sociaaleconomisch vlak dezelfde visie hebben. De verschillen zitten meer op het vlak van Europa en asielzoekers.

De heer Schrijen geeft aan dat de BBB twee harde eisen heeft: stikstofdoelen halen in 2035 en geen gedwongen onteigening.

De heer Bulet antwoordt dat JA21 daar hetzelfde over denkt. Maar hoe zit het met MAA, grote industrie (Chemelot), circulaire economie? Dat zijn belangrijke vraagpunten. Bij een eventuele samenwerking moeten daar goede afspraken over worden gemaakt.

De heer Schrijen vraagt welke coalitie het meest recht doet aan de verkiezingsuitslag.

De heer Schyns antwoordt dat JA21 in elke constructie bereid is om mee te besturen. JA21 staat open voor samenwerking met alle partijen, met een voorkeur voor rechts.

De heer Burlet geeft aan dat een coalitie over rechts het meest voor de hand ligt, maar dat er rekening moet worden gehouden met landelijke gevoeligheden. Een coalitie over links is mogelijk, maar kan programmatisch problemen opleveren.

De heer Schyns geeft aan dat een bepaalde rol- en taakverdeling gewenst is om stabiliteit te creëren. Om stabiliteit te borgen is het belangrijk marge te creëren in het aantal zetels.

De heer Schrijen vraagt wat de drie belangrijkste prioriteiten voor 2023-2027 voor een nieuw college zijn.

De heer Burlet antwoordt de gekozen lijn voor MAA vasthouden, behoud van grote industrie (Chemelot, Sabic) en ondersteunen van transities (technologische oplossingen, circulaire economie), voldoende faciliteiten in dorpskernen (OV, banken, bibliotheken etc.).

De heer Schyns vult aan dat voor JA21 de ondersteuning van de economie en de ondernemer prioriteit heeft.

De heer Schrijen vraagt of er voor JA21 ook breekpunten zijn.

De Schyns antwoordt dat JA21 geen echte breekpunten heeft. JA21 is constructief rechts en staat voor pragmatisch aan de slag gaan.

De heer Schrijen vraagt hoe JA21 tegenover een extraparlamenteair construct staat.

De heer Burlet antwoordt dat het extraparlamenteair construct volgens hem goed werkt. Hij geeft aan dat een coalitie ook goed kan werken, als er goede afspraken zijn gemaakt in een coalitieakkoord.

De heer Schrijen vraagt of er nog zaken zijn die niet zijn besproken.

De heer Burlet vraagt zich af wat de verwachtingen van de BBB richting JA21 zijn.

De heer Schrijen dat hij na afronding van alle gesprekken daarmee aan de slag gaat. BBB kan in eerste aanleg, met vrijwel alle partijen samenwerken. En waar de voorkeuren liggen zal blijken als we meer de diepte in gaan.

De heer Schyns geeft aan benieuwd te zijn naar de volgende stappen van de BBB.

De heer Schrijen vraagt hoe JA21 tegenover een duidingsdebat staat.

De heer Burlet geeft aan dat een duidingsdebat aansluitend aan de verkiezingsuitslag had kunnen plaatsvinden, maar dat dit in deze fase van het proces beter past nadat de verkenner een advies heeft uitgebracht.

De heer Schrijen schetst het vervolgproces. Van de gesprekken wordt een zakelijk verslag gemaakt, dat uiteindelijk openbaar wordt gemaakt. Het verslag wordt ter goedkeuring aan partijen toegezonden. Nadat hij met alle partijen heeft gesproken volgt er mogelijk een twee gespreksronde met een aantal partijen. Daarna zal hij zijn advies uitbrengen, uiterlijk op 12 april. Daarna volgt in de regel een informatiefase, die wordt gevolgd door de formatie.

De heer Schrijen dankt de aanwezigen voor het prettige gesprek en de openheid die daarbij is getoond.
